

Eksempel på analyse af en tv-udsendelse

Emner: religion på arbejdsmarkedet, minoritet/majoritet, positionering og postkolonialisme

Medierne producerer med jævne mellemrum udsendelser, der forholder sig til kulturmøder.

I dette eksempel er det tv-udsendelsen *Asger og de nye danskere*, der analyseres.

Det interessante ved *Asger og de nye danskere* er, at hvis man kun har set udsendelserne med et halvt øje, kan man sidde med en fornemmelse af, at ansøgerne ikke var helt inde i kampen for at få et job. Hvor krævende kan man være? Kan man være tjener i Danmark, hvis man ikke må servere vin? Foretager man en analyse, opdager man ret hurtigt, at deltagerne ikke tilbydes ligeværdige positioner – og derfor kommer de til at fremstå som irrationelle.

Se et afsnit af udsendelsen og tag stilling til:

1. Hvilke personer kan du bedst lide?
2. Hvilke personer ville du selv ansætte?
3. På hvilke områder er du enig med Asger Aamund?

Del herefter udsendelsen op i fx tre dele, og undersøg:

1. Hvordan er forholdet mellem voice over og deltagere i udsendelsen?
2. Hvilke hovedtemaer tages op i den valgte udsendelse?
3. Hvilke positioneringer foretages?
4. Er nogle af positionerne knyttet til det postkoloniale?

Diskuter – efter at have læst analysen:

1. Er det en fair analyse af religion på arbejdsmarkedet, jeg foretager?
 - Spiller religion så stor rolle i afsnittene, som jeg peger på?
 - Er der andre temaer, der er lige så vigtige?
2. Forholdet mellem minoritet/majoritet
 - Hvad kan være et fagligt argument for, at man ikke kan forvente at benytte sin uddannelse i et andet land?
3. Positioneringer er altid fortolkninger
 - Er min fortolkning af positioneringerne i udsendelsen rimelige?
 - Er der eksempler på andre positioneringer end dem, jeg peger på?

Analyse

Tv-reportagen består af seks afsnit og er valgt, fordi den viser mange eksempler på kulturmøder på arbejdsmarkedet. I analysen behandles emnerne, religion/arbejdsmarked, faglig identitet og forholdet mellem minoritet/majoritet, som meget ofte indgår, når der tales om integration og diskrimination på arbejdsmarkedet.

Analysen er baseret på afsnit 2 og 4. Der fulgte en del medieomtale i kølvandet på serien, der kørte over skærmen for første gang i april 2016. Et udpluk af medieomtalen:

DR: [Efter Asger Aamunds hjælp: Sådan er det gået 'de nye danskere' med at få job](#)

Berlingske: [Curling-indvandrere](https://www.b.dk/kommentarer/curling-indvandrere) <https://www.b.dk/kommentarer/curling-indvandrere>

Ugebrevet A4: [TV-profil til jobløse nydanskere: Stik indvandrerkortet tilbage i lommen](#)

Sjællands Nyheder: [Med Asger på jobjagt](#)

Politiken: [Ingen kan lide et offer, vel?](#)

Kristelig Dagblad: *Gotfredsen*: [Asger Aamund skal tage bladet fra munden i nyt tv-program](#)

Indholdsbeskrivelse

Asger og de nye danskere er bygget op omkring Asger Aamund som den driftige, succesfulde, ansvarlige (ældre hvide mand), som mener, at udlændingepolitikken er slået fejl, og at man burde have grebet den anderledes an. "Arbejde er kernen i integration", slår Aamund fast. Asger Aamund er udsendelsens vært. Han præsenterer sin idé med programmet og er samtidig den aktive, der kører rundt i sin bil og taler med deltagerne og udvalgte politikere. Efter hver samtale med den enkelte deltager fortæller både Asger og deltageren, hvordan de har oplevet situationen. Asger fortæller blandt andet, hvordan han vurderer deltageren, fx siger han om en deltager: "På trods af sine tatoveringer er han en job-kylling, han er bange for at få afslag."

Ansøgerne præsenteres for en konsulent og en virksomhedsrådgiver, som dels ses i samtale med deltagerne og herefter kommenterer deltagerne. Deltagerne fortæller efter mødet med jobkonsulententerne om deres oplevelse: "Jeg fik meget ud af mødet, jeg havde ikke regnet med, at de kunne se på mig, hvor ked af det jeg er."

Tema 1: Religion og arbejdsmarkedet

I udsendelsen har religion en fremtrædende rolle. Religion nævnes eksplicit i forbindelse med tre af de seks deltagere. Sabah går med tørklæde, hun er nyuddannet og skaffer sig selv et job i forløbet, men deltager i udsendelsen for at gøre opmærksom på den diskrimination, hun oplever på det danske arbejdsmarked. I deres første samtale siger Asger Aamund til hende: "Det er fint nok, at du bærer tørklæde, men så må du også tage konsekvenserne af det. Du er oppe imod en barriere, og det må være dit eget ansvar at kravle over den."

Aamund indtager således tidligt i deres relation en overordnet position, hvor han, i

stedet for at diskutere diskrimination på arbejdsmarkedet, gør det til hendes individuelle ansvar at komme over den barriere, som han ser, at tørklædet giver hende på arbejdsmarkedet.

Aamund uddyber sin kritik af Sabahs valg af tørklæde i en kommentar til Ekstrabladet, hvor han citeres for at sige:

Sabah tror, hun bærer et religiøst symbol, men når danskerne ser tørklædet, ser de afhuggede hoveder på stager i ørkensandet og terrorhandlinger som eksplosioner i lufthavne. Det er, hvad islam i praksis står for – for almindelige danskere. Tørklædet udsender nogle meget negative signaler, ikke om det religiøse, men om den islamiske, politiske livsstil. ([Ekstrabladet 4. april 2016](#))

Her benytter Aamund igen overpositionen ved at vide bedre end Sabah, "som tror, hun bærer et religiøst symbol". Sabah tilbydes en position som en meget dygtig, engageret person – men også som en person, der er styret af sin religion (repræsenteret ved tørklædet). Tørklædet fremstår som et valg, hvorved Sabah kommer til at fremstå som irrationel i forhold til sit ønske om at få et job. Dette bakkes op af *Ekstrabladet*, som flere steder tager udsendelsen op. Læserne spørges: "Hvad ville du gøre, hvis en arbejdsgiver ville give dig et job – hvis bare du gik uden tørklæde?" 86 % svarer, at de ville tage tørklædet af. Hverken i *Ekstrabladet* eller i udsendelsen får Sabah tilbudt en rationel position, hvor man både kan være troende muslim, der bærer tørklæde, og ansvarlig og arbejdssøgende. Hun fremstår derimod som irrationel og bundet af sin religion. Det samme gør sig gældende for Mohammed, som også kun tilbydes en position som irrationel, fordi han argumenterer for, at han ikke kan arbejde som tjener, hvis han skal servere vin eller svinekød.

I modsætning hertil tilbydes Abel, som er kristen, en rationel position, der understøttes af hans religion. Abel viser rundt på det asylcenter, han bor på. I en voice over siger Aamund:

Abel virker ret upåvirket af de mange trængsler, han har været igennem.

Han er et troende menneske. Han er kristen, og det kan man også se i hans beskedne hjem, der hænger mange Jesusbilleder på vægen. Og jeg tror, at troen har hjulpet ham gennem meget. Han virker som en meget robust og venlig mand, der hviler i sig selv. (Afsnit 2, min.: 11.46)

I modsætning til de to muslimske deltagere tilbydes Abel således en rationel position, idet troen formodes at have været med til at bære ham igennem de trængsler, han har mødt, og har styrket ham og gjort ham robust. Der er ingen modsætninger mellem Abels tro og det danske arbejdsmarked. Tværtimod.

Konklusion: Udsendelsens beskrivelse af religion på det danske arbejdsmarked

Udsendelsen viser, at en ansøger, der bærer tørklæde, *kan* få job på det danske arbejdsmarked, men da Aamund samtidig ser tørklædet som en individuel barriere i jobsøgning, legitimerer udsendelsen, at det er acceptabelt, at det er sværere at få arbejde, hvis man bærer tørklæde.

Islam og kristendom betragtes vidt forskellige i udsendelserne. Hvor Kristendommen bliver beskrevet som en styrke for Abel, bliver islam beskrevet som en upraktisk størrelse, som både Mohammed og Sabah selv må tage konsekvenserne af.

Tema 2: Minoritet/majoritet

Udsendelsens titel *Asger og de nye danskere* peger på, at det er den danske majoritet, der er målgruppen. Majoriteten er på fornavn med Asger og lægger med 'de' afstand til minoriteten, som betegnes som 'nye' danskere. Majoriteten diskuterer, hvordan minoritetens plads i det danske samfund kan blive bedre. Overordnet er programmet komponeret med repræsentanter for majoriteten som de vidende. Deltagerne er alle i en læreposition, men positioneres derudover unødvendigt som ikke-vidende. De handler (er aktivt jobsøgende), men de præsenteres som nogle, der handler på en upassende måde. Som vi ser det hos Julien, der mekanisk søger job hver dag i stedet for at udvikle et netværk, der kunne bringe ham tættere på målet.

Faglig identitet

Alle deltagerne, undtagen Nemid, har taget en faglig uddannelse og udtrykker en stærk faglig identitet: Tjeneren vil gerne være tjener og nyder at blive vist rundt på Vissenbjerg Kro. Julien, som har taget en sociologiuddannelse fra RUC, en mentoruddannelse og er i gang med en uddannelse som kriminolog, søger kun job inden for sine faglige felter. Abel, der har taget en bacheloruddannelse i filosofi, ønsker at komme tilbage til universitetet og læse, og kvinden, som er på krisecenter, er uddannet arkitekt/designer, som hun satser på at kunne bruge senere. Deltagernes faglige identitet er tilsyneladende deres drive, men samtidig er det også i dette ønske, at de tydeligst afvises af den majoritetslogik, der præsenteres i programmet. Programmet diskuterer fx ikke mulighederne for officiel godkendelse af uddannelser taget i ikke-vestlige lande. I programmet konstateres blot, at deltagerne må være klar til at beherske dansk og tage en dansk uddannelse.

På den ene side præsenterer udsendelsen deltageres faglige identitet og engagement, på den anden side er det netop denne faglighed, de bliver bedt om at tilsidesætte, når de søger job.

Kend din plads

Der bruges meget tid i udsendelserne på at forklare deltagerne, at de ikke bare kan forvente at få job, der er på niveau med de job, de havde i deres hjemlande. Et eksempel på dette er Mohammed (tjeneren, der ikke kan servere svinekød og vin på grund af sin religiøse overbevisning), som er til samtale med socialrådgiver og jobkonsulent. Han sidder med et nervøst smil på læben under hele samtalen. Han forklarer, at han ikke kunne tage et job i Bilka, fordi han har en helt anden uddannelse. Sagsbehandlerne forklarer, at man er forpligtet til at tage et job, man er kvalificeret til. Mohammed forklarer, at han ønsker at arbejde inden for sit eget fagområde og bruge sin uddannelse.

At Mohammeds tilgang til arbejdsmarkedet er særlig vigtig ses ved, at hans danske kone optræder i udsendelsen som en form for hjælper, hvor hun både er med til at forklare ham, hvordan han skal handle, men hun forklarer også seerne, hvorfor det er så svært for ham. Hun får rollen som 'oversætter' mellem sin mand og seerne. Hun viser en smule indsigt, men er for resten castet ind i en kærlig, fornuftig, feminin og dominerende position, når hun taler om Mohammed til kameraet.

Konklusion på udsendelsens fremstilling af majoritet/minoritet

Udsendelsen iscenesætter overordnet sig selv med det formål at inkludere etniske minoriteter. I udsendelsen er deltagerne castet som personer med mange faglige kompetencer, velformulerede og initiativrige inden for deres respektive områder. Samtidig sættes der en ramme om deltagerne i programmet, hvor de underordnes majoriteten – fx ved at blive præsenteret som personer, der må indordne sig det, som majoriteten mener.

Positionering

I samtalen mellem Mohammed og sagsbehandlerne ses det, hvordan tonen i samtalen bliver skarpere og skarpere, og ingen af parterne ser ud til at nå en forståelse. Set fra et positioneringsperspektiv indledes samtalen med en ligeværdig positionering. En imødekommende sagsbehandler spørger venligt ind til, hvilke grunde Mohammed havde til ikke at tage imod det tilbudte job. Mohammed svarer i samme ligeværdige form, hvad grunden er til, at han ikke tager jobbet. Han finder det demotiverende at tage et ufaglært job, når han har en uddannelse. De to socialarbejdere indtager herefter en dominerende position, hvor de forklarer ham reglerne på området. Mohammed indtager igen en ligeværdig position og forklarer, at han er klar over reglerne, men ikke ønsker den slags arbejde. Fordi Mohammed ikke indtager en underordnet position som forventet, bruger socialarbejderne flere konkrete argumenter i deres dominerende position. Mohammed siger til sidst, at han vil tage imod næste jobtilbud. Muhammed fortæller efter interviewet, at de var så hårde ved ham, at han glemte at spørge til muligheden for praktik på Vissenbjerg Kro.

Samtalen viser, hvordan man i en dansk kontekst kan lægge ud med en samtaleform,

hvor man forventer, at begge parter indtager en ligeværdig position. Men da det reelt ikke er en samtale mellem aktører med samme position, men et møde mellem socialarbejdere, der repræsenterer det sociale system, som Muhammed får støtte fra økonomisk, er forventningen til Muhammed, at han indtager en underordnet position, så han ikke tvinger socialarbejderne til vise deres ret til at benytte en dominerende position.

Ser man på hele udsendelsen fra et positioneringsperspektiv, kan man sige, at selve programkonceptet er bygget op med Asger Aamund som den centrale figur, der søger at ændre på forholdene for deltagerne og de nye danskere, de repræsenterer. Dette setup synes at gøre det legitimt for Aamund at indtage en dominerende position i størstedelen af programmet. Asger ved, hvordan mennesker, som de beskrevne, reagerer osv. I sin tale med politikere indtager Aamund en ligeværdig position. Deltagerne tilbydes i størstedelen af tiden en position mellem ligeværdig og underposition. Deltagerne tilbydes en position som ikke-vidende og som irrationelle i deres handlinger.

Lægges der til sidst et postkolonialt blik på analysen, kan man sige, at Aamund optræder paternalistisk i udsendelserne, hvilket har lighedstræk med missionærer i kolonitiden, som missionerede for at udbrede egen tro og anså de lokale for at være mindre civiliserede. Samtidig er der et fravær af andre stemmer i programmerne: Ingen dele af programmerne behandler strukturelle forhold som en forklaring på ansøgernes situation. Ingen dele ligestiller islam og kristendom. Tværtimod tildeles deltagerne svage positioner, hvor de enten er passive, har en forkert attitude, en forkert forståelse (tørklædet som tegn for terror) eller handler forkert (søger stillinger mekanisk). Positioneringen af deltagerne har fællestræk med konstruktionen af 'de andre' i kolonitiden som: barnlige (siger Muhammeds kone til ham), irrationelle, følelsesbetonede (Sabah med tørklædet græder i frustration over Aamunds individualisering af diskrimination) og måske lidt dovne (flere af deltagerne får forklaret, at de må være klar til – som fx rådgiveren – at tage diverse møjjobs). Hermed skaber udsendelsen gennem sin beskrivelse af etniske minoriteter et billede af majoriteten som retskaffen, arbejdsom, kristen, pålidelig og rationel – alt sammen i

kontrast til minoriteten.

Konklusion på udsendelsens brug af positioner

Det er særligt gennem analysen af positioneringer, at det bliver tydeligt, hvorfor deltagerne, første gang man ser udsendelsen, kan virke lidt initiativløse eller irrationelle. Analysen viser, at deltagerne dels iscenesættes inden for en majoritetslogik, hvor de tilbydes en irrationel position, som fx at være arbejdssøgende og troende muslim, og dels som mindre energiske, fordi de forventes at søge jobs uanset deres faglige kvaliteter.

Der er naturligvis mange andre tolkningsmuligheder af *Asger og de nye danskere* – men en analyse som denne kan være med til at skærpe vores blikke for, hvad vi ikke når at registrere, når vi følger en udsendelse med et halvt øje.